

Skalski D. W.,

*doktor habilitowany nauk pedagogicznych
i kandydat nauk o kulturze fizycznej,
inżynier, profesor Wydziału Kultury Fizycznej –
Zakład Pływania i Ratownictwa Wodnego Akademii Wychowania
Fizycznego i Sportu im. J. Śniadeckiego,
Gdańsk, Polska;
dr hab. inż. w Pomorskiej Wyższej Szkole w Starogardzie,
Gdańsk, Polska;
profesor
Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Kultury Fizycznej
im. Iwana Boberskiego*

Kowalski D.,

*magister wychowania fizycznego, doktorant
Wydział Kultury Fizycznej i Sportu
Państwowego Uniwersytetu Kultury Fizycznej im. Iwana Boberskiego*

Kindzer B. M.,

*kandydat nauk w zakresie wychowania fizycznego i sportu,
profesor nadzwyczajny,
profesor nadzwyczajny Katedry “Szermierki, Boksu i Narodowych Sztuk”
Wydział “Kultury Fizycznej i Sportu”
Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Kultury Fizycznej
im. Iwana Boberskiego*

Kreft P.,

*Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. J. Śniadeckiego,
Gdańsk, Polska;
doktorant
Wydział Kultury Fizycznej i Sportu
Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Kultury Fizycznej
im. Iwana Boberskiego*

SZKOLENIE W RATOWNICTWIE WODNYM W PERSPEKTYWIE HISTORYCZNEJ

Wstęp. Umiejętność pływania datuje się prawdopodobnie od początków historii człowieka. Sztuka utrzymania się na wodzie miała początkowo charakter przede wszystkim użytkowy – potrzebny w myślistwie

i rybołówstwie Rozwijający się niezbędny kontakt człowieka z wodą wymagał od niego posiadania umiejętności pływackich. Już w starożytności stosowano tę umiejętność nawet. W sztuce wojennej Homer w "Iliadzie" porównuje upadek ranionego woźnicy rydwanu do ruchów nurka. W V wieku p.n.e. w Grecji dokonano pierwszych znanych zapisów dotyczących użycia nurków do celów wojennych. Pierwsze zorganizowane nauczanie pływania prowadzono w starożytnym Rzymie. Pływanie traktowane było jako jeden ze środków prowadzących do prawidłowego rozwoju fizycznego. Kulturalny człowiek zdaniem Rzymian, obok znajomości czytania i pisania, powinien również umieć pływać. Starożytnych czasów sięgają też wzmianki o ratowaniu życia Sposób sztucznego oddychania metodą "usta-usta" był, jak się zdaje, stosunkowo rozpowszechniony Zapisu dokonano około 586 r. p.n.e. i ma on miejsce w Starym Testamencie, gdzie są opisane dwa przypadki zabiegu ożywiania III-cia Księga Królewska, rozdz. XVII, wersety 21, 22, 23, podają wzmiankę o proroku Eliaszu, który przywraca do życia syna wdowy w Sarepcie Sydońskiej [2].

Problem badawczy. Większe zainteresowanie nauką pływania i zarazem ratownictwa następuje w epoce Odrodzenia, a później, zwłaszcza w XVIII wieku, czego najlepszym dowodem jest powstanie w Europie wielu towarzystw ratowania tonących. Pierwsze towarzystwo powstało w 1767 r. w Amsterdamie i nosiło nazwę Matschappy Tot Redding von Drenkelingen zu Amsterdam. W dwa lata później powołano pierwsze towarzystwo niemieckie Die Hamburgischen Rettungsanstalten (Hamburskie Zakłady Ratownictwa). W 1772 r. powstają następne: w Lilie, Wiedniu, w Wenecji i w Kopenhadze oraz w 1773 r. w Paryżu i w 1774 T. w Londynie. W 1775 r. Hunter zaleca stosowanie dmuchaw i miechów przy ratowaniu tonących (topielców). W 1799 r. Guts-Muths wydaje książkę „Gymnastik für die Jugend” („Gimnastyka dla młodzieży”), w której wiele miejsca poświęca ratownictwu wodnemu. W 1850 r. idea ratownictwa była już popularna. Członkami Brytyjskiego Towarzystwa Ratowania (Royal Human Society) byli tak znani propagatorzy tej idei i twórcy metod sztucznego oddychania, jak dr Marschall-Hall, dr Silvester i dr Howard. Duże zasługi na polu ratownictwa wodnego położyło Francuskie Towarzystwo Ratunkowe dążące do międzynarodowej współpracy organizacji ratunkowych poszczególnych państw. Jego założyciel, Raymond Pitet, starali się usilnie, by stworzyć związek zrzeszający stowarzyszenia ratowania życia na wzór Międzynarodowego Czerwonego Krzyża. W wyniku tych starań w 1878 r. Instytut Ratownictwa Śródziemnomorskiego zorganizował w Marsylii pierwszy międzynarodowy zjazd przedstawicieli krajowych towarzystw ratowania tonących [1]. Na zjeździe tym wyrażono życzenie powołania organizacji międzynarodowej, której celem byłoby zgrupowanie wszystkich stowarzyszeń zainteresowanych ratownictwem w różnych jego formach.

10 czerwca 1908 r. odbył się w Berlinie pierwszy międzynarodowy kongres ratownictwa, któremu przewodniczył prof. dr Fryderyk Esmarck. Kongres ten był podsumowaniem pracy stowarzyszeń działających na polu ratownictwa na terenie Europy. Na następnym kongresie, zorganizowanym przez Francuską Narodową Federację Ratownictwa w Saint-Quen w 1910 r., powołano Międzynarodową Federację Ratownictwa. Nazwa ta uległa zmianie w 1952 r. na Międzynarodową Federację Ratownictwa, Niesienia Pomocy i Sportów Użytkowych. W 1963 r. nazwa ulega ponownie przemianowaniu na Międzynarodową Federację Ratownictwa i Sportów Użytkowych. FIS (Federation Internationale de Sauvetage et Sports Utilitaires), której siedziba mieści się w Essen (archiwa historyczne w Paryżu), a celem. *"rozwój i utrzymanie instytucji ratownictwa i propagandy naukowej znajomości problemów ratownictwa wodnego.* Niezależnie od samodzielnie działających w niektórych państwach towarzystw ratownictwa, ratownictwem wodnym zajmują się także organizacje Czerwonego Krzyża zrzeszone w Międzynarodowej Lidze Czerwonego Krzyża, Czerwonego Półksiężycy i Czerwonego Lwa, mającej swą siedzibę w Genewie. Do nich należą: Austria, Francja, Holandia, Niemcy, Szwecja, Wielka Brytania. W USA zagadnieniem ratownictwa wodnego zajęto się dopiero w 1914r., kiedy to Amerykański Czerwony Krzyż włączył do swojego programu działania także ratowanie tonących. Niezależnie od Amerykańskiego Czerwonego Krzyża działa również Amerykańskie Stowarzyszenie Ratowania Życia (SLSAA).23.02.1993 r. została założona w Leven (Belgia) International Life Saving Federation (ILS) Międzynarodowa Organizacja Ratowania Życia, która ukonstytuowała się w dniu 03.09.1994 r. w Cardiff (Wielka Brytania). ILS powstała z połączenia Federation Internationale de Sauvetage Aquatique (FIS) założonej w 1910 r. i World Life Saving (WLS) założonej w 1956 r. WOPR został przyjęty na członka ILS [4].

Material i metody. International Life Saving Federation w skrócie ILS jest międzynarodową, nie polityczną i nie dochodową federacją, która została założona 23.02.1993 r. w Leven (Belgia) i ukonstytuowała się w Cardiff (Wielka Brytania) poprzez połączenie Federation Internationale de Sauvetage Aquatique (FIS) powstałą w 1910 r. i World Life Saving (WLS) powstałą w 1956 r. i zrzesza ok. 25 mln ratowników na całym świecie. Założeniami ILS jest łączenie i wspieranie Federacji Narodowych na świecie, które zajmują się ratowaniem życia ludzkiego w środowisku wodnym.

Zakres działalności ILS obejmuje m.in.:

- poszukiwanie najlepszych metod ratownictwa wodnego i zabezpieczeń dla osób tonących;

- prowadzenie szkolenia z zakresu ratowania życia oraz wymiana doświadczeń w zakresie ratownictwa wodnego;
- wymiana doświadczeń praktycznych, medycznych i naukowych w zakresie ratownictwa wodnego;
- uruchamianie ośrodków szkoleniowych ratownictwa wodnego na całym świecie;
- działalność mająca na celu rozszerzenie aktywnego szkolenia na całym świecie oraz współpraca z innymi organizacjami humanitarnymi;
- wprowadzenie ujednoliconego wyposażenia i wymiany informacji;
- promocja oraz organizacja zawodów ratowników wodnych i regularne organizowanie międzynarodowych spotkań w celu pobudzenia zainteresowania ratowaniem ludzi, którym grozi utrata życia w wodzie.

Podsumowanie.

Celem kształcenia jest przygotowanie osób zatrudnionych, pełniących służbę lub będących członkami podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego i do podejmowania działań ratowniczych.

Obecnie w ratownictwie wodnym występują dwa stopnie:

- Ratownik Wodny.
- Instruktor Ratownictwa Wodnego.

Ponad 60. letni dorobek WOPR jest trudny do przecenienia, a zasługi znaczące dla ratownictwa wodnego oraz bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych. Społeczeństwo, władze RP, administracja publiczna, KSRG i ILS Federation oczekują od WOPR dobrze przygotowanych zasobów, wyszkolonych ratowników wodnych, pracujących na pływalniach i kąpieliskach, zdolnych do reagowania w sytuacjach kryzysowych, a nade wszystko efektywnego działania na rzecz zmniejszenia liczby osób tonących w wodach polskich. Obecnie 153 podmioty mają uprawnienia do wykonywania ratownictwa wodnego w związku z tym system integracji w ramach Polskiego Systemu Ratownictwa, będzie wymagał nowego spojrzenia na ratownictwo wodne i efektywniejszych rozwiązań formalnych. Potencjał ratownictwa wodnego jest znaczny, ale obecnie nadto rozproszony. Ujęcie w jednorodny podsystem zasobów ratownictwa wodnego bez administracyjnych decyzji obecnie wydaje się być niemożliwe. System szkolenia oraz instrukcje i programy kursów, a także wymogi kwalifikacyjne dla ratowników wodnych i instruktorów w zakresie ratownictwa wodnego zostały opracowane przez różne podmioty z wykorzystaniem wzorów lub matryc organizacji zagranicznych i międzynarodowych. Należy zorganizować konferencję naukową poświęconą bezpieczeństwu osób przebywających na obszarach wodnych i systemowi ratownictwa wodnego. Powinno się

окреміть модель рятування водного для загального (польського) системи рятування.

Wykaz piśmiennictwa:

1. Kowalski D., Skalski D., Makar P., Pęczak-Graczyk A., Skalska E., Aktywność fizyczna osób starszych jako gwarant samodzielności, W: Medycyna i zdrowie: wybrane aspekty ratownictwa. T. 4 / red. nauk. D. Skalski, B. Duda-Biernacka, D. Kowalski, R. Zwara, Starogard Gdański 2020. S. 114–120.

2. Moska W., Skalski D., Kowalski D., *Trening zdolności motorycznych w pływaniu*, PSW w Starogardzie Gdańskim, Starogard Gdański 2018. S. 132–135.

3. Por. Program działania policji i Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w zakresie bezpieczeństwa i porządku na wodach, Warszawa Kwiecień 1999 [w:] Skalski D., (2001) Edukacja wodna – zostań ratownikiem, Skarszewy. S. 153.

4. Skalski D., Lizakowski P., Kowalski D., Nietupska Z., Współczesne wyzwania bezpieczeństwa wewnętrznego w aspekcie bezpieczeństwa wodnego, Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim przy udziale Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku, Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni i Towarzystwa Naukowego w Grudziądzu, Gdynia – Gdańsk. 2020. S. 19–25.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-311-1-14>

Скиданова А. В.,

*кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник
Університету Фрібура (Швейцарія)*

МІЖ МОДЕРНІЗАЦІЄЮ, КОЛОНІАЛЬНІСТЮ ТА НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕМАНСИПАЦІЄЮ: СЛУЖБА УКРАЇНЦІВ У АРМІЯХ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ НАПЕРЕДОНІ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

До новітньої доби Україна увійшла через браму Першої світової війни. Її жорна стерли на порохи або трансформували до нової якості численні процеси та явища довгого ХІХ століття. Серед іншого